

V. VÝZNAČNOST ČILI PRAVDA V LIDOVÉ PÍSNÍ.

Není dosti hlubokého žalu ani všední nálady ani bujaré veselosti, aby nepřilehla k naší písni.

Jest v ní těžký nápěvek bolu; zračí se v ní nálady každodenní i nálady plačtivé i chmurné, vražedné.

Logická vazba myšlenek, oceňování logických hodnot slov, otázka-odpověď, jako v zrcadle jeví se nám i na písni.

Jest v písni naší i plastická význačnost: pozastavuje se jí, poukazuje, vyměřuje, odčítává, klenou se hory, vznáší se ptákem atd.; měkce i pěkné pohyby lidské obepíná.

I výkřiky čiré skutečnosti mají v ní místa.

Není divu, když najdeme někdy též hluchou frázi, a směšností by bylo každý nápěvek a sčasovku vysvětlovati jen tou tužbou po shodě, pravdě, význačnosti.

Jest v písních našich ještě pravda druhá, která tkví jen v hudební jejich stránce, o níž byla řeč při útvarnosti a typičnosti našich písní.

Pravda jest i pěkná; proto na druhé straně nejsou jen takové písně pěkné, jež v čistotě uchovávají útvarnost a typ.

Silné zvlnění duše prolamuje navyklé meze hudebního výrazu.

Proto najdeme obzvláště význačné písně, jež nejsou a nemohou býti pro svůj zvláštní výraz, pro útvar jen zvláštním případem oddůvodněný, typickými.

I obvyklá útvarnost se mnohdy pozměňuje.

Jest v takových písních smělejší vzlétnutí ducha, aniž se tím páska s ostatní písní národa přetrhne.